

Illustratie Cyprian Koscielniak

Die uitgelote scholieren hebben echt geluk gehad

Iedere getalenteerde scholier wil naar het gymnasium. Maar zij weten vaak niet wat dit inhoudt, stelt **Wiebe Brouwer**. Op een categoriaal gymnasium is er geen terugweg.

Het gymnasium is een mooie opleiding. Ik heb haar zelf gevolgd. Momenteel wil iedere slimme basisscholier naar het gymnasium. Daarmee is niets mis. Wel vraag ik me af of al deze leerlingen goed weet waaraan ze beginnen.

Uit gesprekken met ouders van basisschoolleerlingen blijkt vaak dat zij tamelijk beperkt weten wat het gymnasium inhoudt. Uit die gesprekken destilleer ik enkele omissies in de kennis omtrent het gymnasium.

- Sinds 2007 is, naast Engels, een tweede moderne, vreemde taal verplicht voor vwo-leerlingen. Doorgaans is dat Frans of Duits. Deze bepaling geldt niet voor gymnasiasten. Zij bekwamen zich – in het ‘algemene deel’ van het vakkenpakket – niet in een tweede moderne taal, maar in het leren lezen van een dode taal.

- De studielast van de meeste vakken in de bovenbouw van het vwo bedraagt 480 uur. Voor een klassieke taal staan daarentegen 600 studielessen, uitsluitend voor leesvaardigheid. Alleen Finnen doen nog iets aan de spreekvaardigheid van Latijn. Zo opende de Finse premier het Finse voorzitterschap van de Europese Unie met een toespraak in het Latijn. Dat was een verre echo uit het verleden, toen Latijn de lingua franca was van Europa. Nederlandse gymnasiasten doen het met alleen lezen – vertalen dus.

- De studielast voor Duits of Frans omvat, behalve het leren lezen, ook schrijven, spreken en luisteren. Ten opzichte van de klassieke talen leer je dus drie extra vaardigheden, in minder tijd.

- Gemiddeld zijn de resultaten voor klassieke talen op het Centraal

Examen onder de maat. Elk jaar moet het College voor Examens de eindcijfers opkrikken, omdat anders te veel leerlingen een onvoldoende zouden scoren. Vandaar dat een commissie onderzoek heeft verricht naar een andere inrichting van het curriculum. De proefvertaling is wellicht te zwaar voor de gymnasiasten van heden ten dage. Dat is niet zo’n schokkende conclusie. Voordat de Mammoetwet in 1968 van kracht werd, volgden gymnasiasten aanzienlijk meer lessen Latijn en

Met Frans of Duits leer je tenminste spreken, schrijven en luisteren

Grieks dan op het ogenblik. Tacitus is sinds die tijd niet gemakkelijker geworden.

- De bijzondere ‘leercultuur’ van categoriale gymnasia wordt genoemd. Het gymnasium is meer dan alleen een vwo met Latijn en Grieks. Ik vraag me af of zo’n leercultuur exclusief is voorbehouden aan categoriale gymnasia. Ook veel scholengemeenschappen hebben een gymnasiumafdeling. Ik heb niet de indruk dat de ‘leercultuur’ op dergelijke gymnasia minder sterk is ontwikkeld.

- Landelijk groeit het aantal vwo-plusopleidingen – vwo-scholen met iets extra’s. Tientallen ‘technasia’ en scholen voor tweetalig vwo zijn ontstaan. Deze opleidingen groeien harder dan gymnasia. Gymnasia doen het vooral goed in een aantal grote

steden in het westen van het land, vooral in Amsterdam.

Het is een hele uitdaging om Latijn of Grieks te leren lezen. Je kunt je afvragen of leerlingen in groep acht van de basisschool – en hun ouders – bewust hiervoor kiezen.

Een keuze voor Latijn of Grieks aan het einde van de derde klas van de middelbare school ligt meer voor de hand. Leerlingen zijn dan wat ouder en hebben drie jaar kennis kunnen nemen van de klassieken. Op brede scholengemeenschappen gebeurt dit al.

Leerlingen van categoriale gymnasia hebben deze keuze niet. Zij kunnen na de derde klas vakken laten vallen en ze kunnen vakken kiezen die ze in de vierde zullen volgen, maar één ding kunnen ze niet – stoppen met Latijn of Grieks. Het blijft verplicht om één van die twee vakken te volgen.

Verhelderend vond ik de portretten van twee leerlingen die vorig jaar waren uitgeloot voor een categoriaal gymnasium en nu op een gymnasiumafdeling zitten binnen een brede scholengemeenschap (NRC Handelsblad, 2 april). Ze hebben het daar boven verwachting naar hun zin.

Wiebe Brouwer is rector van het Montessori Lyceum Amsterdam.

(P.S.: Ik vraag me af of het leren van Latijn in het Romeinse Rijk was voorbehouden aan een kleine elite van slimmeriken. Zouden ‘havisten’ daar ook Latijn hebben geleerd – en dan niet alleen lezen, maar ook schrijven, spreken en luisteren?)